

Homofobiska uttalanden utgör diskriminering i arbetslivet när de uttalas av en person som har eller kan uppfattas ha ett avgörande inflytande på en arbetsgivares anställningspolitik

I ett sådant fall får det i nationell rätt föreskrivas att en förening har rätt att väcka talan för att få ersättning för skada även om det inte går att identifiera någon skadelidande person

I domen Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI (C-507/18), som meddelades den 23 april 2020, slog domstolen fast att uttalanden som gjorts av en person i samband med en audiovisuell sändning, om att denna person aldrig skulle anställa personer med en viss sexuell läggning eller låta sådana personer arbeta i sitt företag, omfattas av det materiella tillämpningsområdet för direktiv 2000/78¹ (nedan kallat diskrimineringsdirektivet) och särskilt av begreppet ”villkor för tillträde till anställning... och till yrkesutövning”, i den mening som avses i artikel 3.1 a i detta direktiv, och att detta gäller även om det inte pågick eller planerades något rekryteringsförfarande när dessa uttalanden gjordes, under förutsättning att sambandet mellan nämnda uttalanden och villkoren för tillträde till anställning och yrkesutövning inom företaget inte är rent hypotetiskt.

I förevarande fall hade en advokat vid ett samtal under ett radioprogram förklarat att han inte ville anställa eller låta homosexuella personer arbeta på sin advokatbyrå. En förening bestående av advokater som tillvaratar homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och intersexpersoners (HBTI) rättigheter ansåg att han hade gjort uttalanden som innebar att arbetstagare diskriminerades på grund av sin sexuella läggning och väckte talan mot honom för att få skadestånd. Efter det att talan hade bifallits i första instans och domen hade fastställts i andra instans, överklagade advokaten domen i andra instans till Corte suprema di cassazione (Högsta domstolen, Italien). Den hänskjutande domstolen begärde att EU-domstolen skulle meddela ett förhandsavgörande angående bland annat tolkningen av begreppet ”villkor för tillträde till anställning... och till yrkesutövning” i den mening som avses i diskrimineringsdirektivet.

EU-domstolen erinrade först om att detta begrepp ska ges en självständig och enhetlig tolkning och att det inte ska tolkas restriktivt och tolkade därefter detta begrepp med hänvisning till domen Asociația Accept.²

Domstolen framhöll bland annat att uttalanden som antyder att en anställningspolitik är homofobisk omfattas av begreppet ”villkor för tillträde till anställning... och till yrkesutövning”, även om de görs av en person som inte har rättslig befogenhet att anställa, under förutsättning att sambandet mellan dessa uttalanden och arbetsgivarens anställningspolitik inte är rent hypotetiskt.

Frågan huruvida det finns ett sådant samband ska bedömas av de nationella domstolarna mot bakgrund av samtliga omständigheter som kringgärdar nämnda uttalanden. I detta avseende är det särskilt relevant vilken ställning den person som gjort uttalandena har och i vilken egenskap denne uttalat sig; varvid det krävs att det av dessa omständigheter framgår att personen kan eller kan uppfattas kunna utöva ett betydande inflytande över arbetsgivarens anställningspolicy. De

¹ Rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet (EGT L 303, 2000, s. 16, och rättelse i EGT L 2, 2001, s. 42). I detta direktiv kommer den allmänna icke-diskrimineringsprincipen, som numera föreskrivs i artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, till konkret uttryck inom direktivets tillämpningsområde.

² Dom av den 25 april 2013, Asociația Accept, (C-81/12, pressmeddelande [52/13](#)).

nationella domstolarna ska även beakta de berörda uttalandenas art och innehåll samt det sammanhang i vilket uttalandena har gjorts, särskilt huruvida de gjorts offentligt eller privat.

Enligt EU-domstolen påverkas denna tolkning av begreppet "villkor för tillträde till anställning ... och till yrkesutövning" inte av att den kan medföra en inskränkning av yttrandefriheten. Domstolen erinrade i detta avseende om att yttrandefriheten inte är en absolut rättighet och att dess utövande kan begränsas, under förutsättning att begränsningarna är föreskrivna i lag och förenliga med det väsentliga innehållet i denna rättighet och med proportionalitetsprincipen. Proportionalitetsprincipen innebär att det måste prövas huruvida dessa begränsningar är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter. Domstolen ansåg att dessa villkor var uppfyllda i förevarande fall, eftersom begränsningarna följer direkt av diskrimineringsdirektivet och endast används i syfte att uppnå ändamålen med direktivet, det vill säga att säkerställa principen om likabehandling i arbetslivet och förverkliga en hög sysselsättningsnivå och en hög nivå på det sociala skyddet. Vidare går inskränkningen av yttrandefriheten inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå nämnda direktivs ändamål, eftersom det som förbjuds endast är uttalanden som utgör en diskriminering i arbetslivet. Dessutom är den begränsning av yttrandefriheten som följer av diskrimineringsdirektivet nödvändig för att säkerställa de rättigheter i arbetslivet som tillkommer de personer som avses i direktivet. Själva kärnan i det skydd för rättigheter i arbetslivet som direktivet ger skulle nämligen kunna omvandlas till en illusion om uttalanden som omfattas av begreppet "villkor för tillträde till anställning ... och till yrkesutövning" i den mening som avses i direktivet ansågs falla utanför direktivets tillämpningsområde på grund av att de gjorts i samband med ett audiovisuellt underhållningsprogram eller utgör talarens personliga uppfattning.

Domstolen kom fram till att diskrimineringsdirektivet inte utgör hinder för de italienska bestämmelser enligt vilka en förening bestående av advokater, vars ändamål enligt stadgarna är att rättsligt företräda personer som har en viss sexuell läggning och att främja dessa personers kultur och respekten för deras rättigheter, på grund av detta ändamål och oberoende av dess eventuella vinstsyfte, automatiskt har talerätt och därmed kan väcka talan vid domstol i syfte att säkerställa att de skyldigheter som följer av direktivet iakttas och, i förekommande fall, utverka skadestånd, när det inträffar omständigheter som kan utgöra diskriminering i den mening som avses i nämnda direktiv av denna personkategori och det inte går att identifiera någon skadelidande person.

Domstolen preciserade i detta hänseende att det i direktivet, även om det inte föreskrivs att en sådan förening som den som är aktuell i det nationella målet ska tillerkännas en sådan behörighet när det inte är möjligt att identifiera någon skadelidande, föreskrivs en möjlighet för medlemsstaterna att införa eller behålla bestämmelser som är mer fördelaktiga när det gäller att upprätthålla principen om likabehandling än de som anges i direktivet. Det ankommer på de medlemsstater som har valt att göra detta att fastställa på vilka villkor en förening kan väcka en talan vid domstol för att få fastställt att det skett en diskriminering och få den beivrad genom en sanktion. Det ankommer särskilt på den att fastställa om frågan huruvida föreningen har vinstsyfte eller ej ska påverka bedömningen av huruvida den har talerätt i detta avseende och att precisera omfattningen av en sådan talan, särskilt de sanktioner som kan dömas ut till följd av denna talan, varvid sådana sanktioner, i enlighet med artikel 17 i diskrimineringsdirektivet ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande, även när ingen skadelidande kan identifieras.

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler 📞 +352 4303 3127

www.curia.europa.eu

